سالک

گروه هدف: جامعه

تدوین: دکتر محمد رضا شیرزادی
دکتر مهرنوش کیانپور
زیر نظر: دکتر محمود نبوی

سالک چیست؟

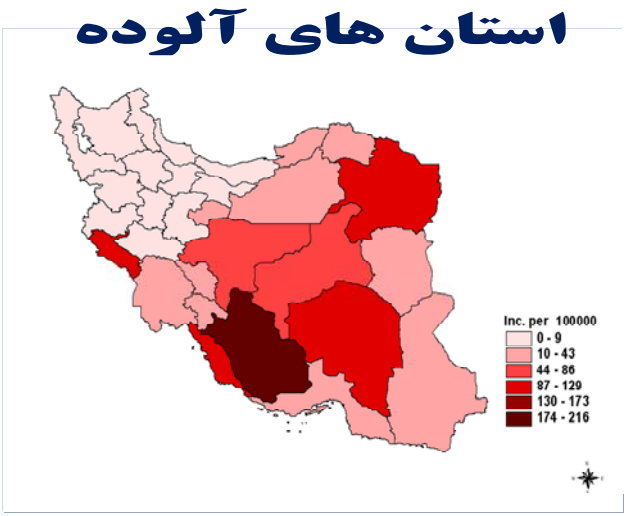
سالک، یک بیماری انگلی تک یاخته ای میکروسکوپی در ایران است که به وسیله پشه خاکی به انسان منتقل شده و ایجاد زخم پوستی می کند و ممکن است تا بیش از یک سال طول بکشد ولی محل آن بعد از بهبودی تا پایان عمر باقی می ماند و موجب اذیت و آزار فرد می شود.

بیماری سالک با یک جوش کوچک شروع می شود.

سالک در بسیاری از کشور های منطقه مانند افغانستان، پاکستان، عراق، سوریه، اردن، الجزایر، تونس، مراکش و عربستان سعودی وجود دارد.

سالانه بیش از ۲۶ هزار نفر در کل کشور مبتلا می شوند و این بیماری در بسیاری از استان های کشور وجود دارد.

دو نوع سالک شهری و روستایی در ایران وجود دارد که بسیاری از استان ها به خصوص در مناطق روستایی سالک نوع روستایی و در شهرهای بزرگ و متوسط سالک نوع شهری شایع است.

عواملی که موجب ابتلا افراد به سالک می گردد

- نداشتن اطلاعات کافی در مورد حفاظت فردی
- تجمع زباله ها و نخاله های ساختمانی و نبودن سیستم فاضلاب مناسب
- استفاده نکردن یا استفاده نامناسب از پشه بند بهداشتی، توری و پرده بهداشتی
- نگهداری دام ها و پرندگان در نزدیک منازل
- ساخت اماکن مسکونی در مجاورت لانه های جوندگان
- مسافرت به مناطق آلوده
- مراجعه نکردن بیماران برای تشخیص و درمان به مراکز بهداشتی درمانی
- زندگی در ساختمان های مخروبه یا نزدیک آن ها
- گسترش کشاورزی بدون هماهنگی با مراکز بهداشتی
- استفاده از کودهای مرغی غیر استاندارد در مراتع

انواع سالک در ایران:

۱-سالک شهری، خشک

این نوع بیماری در شهرهای کوچک و بزرگ اتفاق می افتد ، به دلیل نبودن ترشحات در سالک شهری به آن نوع خشک نیز گفته می شود.

این بیماری از فرد مبتلا بوسیله پشه خاکی به فرد سالم منتقل می شود. سگ مبتلا به عنوان مخزن سالک مطرح است

در این نوع سالک پس از ۲ تا ۸ ماه از گزش پشه خاکی آلوده، برجستگی کوچک سرخ رنگی در محل گزش ظاهر می شود. پس از گذشت ۲ تا ۳ ماه ضایعه برجسته با نسبتاً سفت می شود. کم کم در روی آن فرو رفتگی ایجاد شده و به تدریج ضایعه به صورت زخمی باز در می آید. حدود زخم مشخص و حاشیه ای نامنظم و برجسته دارد.

سالک نوع شهری در شهرهای مشهد، تهران، شیراز، کرمان، نیشابور، یزد، بم و ... وجود دارد و ممکن است در هر منطقه شهری دیگر اتفاق بیفتد.

۲-سالک روستایی، مرطوب

به دلیل وجود ترشح در ضایعه سالک روستایی به نام نوع مرطوب نیز گفته می شود

در این نوع سالک انگل بیماری توسط پشه خاکی از برخی موش های صحرایی به انسان منتقل می شود

در سالک روستایی معمولاً ۴ ماه پس از گزش پشه خاکی. ضایعه به صورت جوش ظاهر شده سپس زخمی و به سرعت بزرگ می شود. لبه زخم معمولاً برجسته و زخم، دارای ترشح است.

سالک نوع روستایی در استان های اصفهان، فارس، خوزستان، کرمان، گلستان، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، بوشهر، هرمزگان، سمنان، سیستان و بلوچستان، یزد، ایلام و... وجود دارد.

باید توجه داشته باشید که هر ضایعه ای که بیش از ۱۴ روز طول کشیده باشد مشکوک به سالک است.

محل تکثیر و زندگی پشه ناقل بیماری:

حداکثر خونخواری پشه خاکی در غروب آفتاب شروع و در طول شب ادامه دارد. که در این زمان انتقال بیماری صورت می گیرد. پشه خاکی روزها را در جای تاریک و مرطوب به خصوص زیر تخت ها، پشت کمدها، شکاف دیوارها و گوشه دیوارها، زیر زمین، لانه های پرندگان، جوندگان و زیر تخته سنگها استراحت می کند. محل تکثیر پشه خاکی در زباله ها، نخاله های ساختمانی، کود و فضولات دام ها و مخروبه ها می باشد.

درمان:

درمان سالک به دو صورت موضعی و عضلانی انجام می شود.

در درمان موضعی دارو هفته ای یکبار اطراف زخم تزریق می شود .همچنین با مواد مخصوص هر دو هفته یک بار محل زخم را یخ می زنند. طول مدت درمان موضعی ۱۲ هفته است. در بعضی بیماران دارو بصورت تزریق عضلانی روزانه بکار می رود که ۲ تا ۳ هفته تجویز می شود.

درمان سالک را جدی بگیرید و آن را کامل کنید که بیماری به سایر افراد خانواده منتقل نشود.

مزایای در مان بموقع :

در صورتی که در ابتدای بروز علائم مراجعه نمائید، ضایعه کوچکتر بوده پس زودتر با درمان بهبود میابد. همچنین جای کوچکتری در محل زخم باقی می ماند . و اشکال بدقیافه و زشت نیز ایجاد نمی شود.

چون ممکن است پشه خاکی با نیش زدن شما آلوده شود و بیماری را به سایر افراد خانواده منتقل نماید، با درمان به موقع از انتقال بیماری خود به سایر افراد خانواده پیشگیری می کنید

پانسمان زخم: محل ضایعه ۱ الی۲ بار در روز با آب لوله کشی یا آب بهداشتی و صابون شستشو داده می شود و در صورت داشتن ترشحات با بتادین در صورت نبودن ترشح با یک پماد آنتی بیوتیکی پانسمان می شود. پانسمان مانع چرکی شدن زخم و همچنین انتقال سالک به سایر افراد خانواده می گردد.

رعایت بهداشت محیط و حفاظت فردی نقش مهمی در پیشگیری از ابتلا به بیماری سالک دارد .

پیشگیری از ابتلا به بیماری سالک :

۱. نریختن زباله ها و نخاله های ساختمانی در اطراف منازل

۲. استفاده از پشه بند، توری و پرده بهداشتی (منافذ ریز و آغشته به حشره کش) به خصوص در هنگام غروب و در طول شب

۳. استفاده از لباس های کاملاً پوشیده با آستین های بلند و شلوار بلند به خصوص هنگام غروب و در طول شب.

۴. استفاده از پمادهای دورکننده حشرات به خصوص در هنگام غروب و در طول شب

۵. نرفتن به مناطق آلوده در هنگام غروب و در طی شب

۶. نگهداری نکردن دام ها در نزدیکی محل سکونت

۷. مراجعه به مراکز بهداشتی در صورت بروز هر ضایعه مشکوک (هر ضایعه که بیش از ۱۴ روز طول کشیده باشد)بخصوص اگر سابقه مسافرت وجود داشته باشد

۸. همکاری با کارکنان مراکز بهداشتی درمانی

۹. در صورت ابتلا، تکمیل دوره درمانی

۱۰. رعایت پانسمان محل زخم تا زمان بهبود به نحوی که روی زخم باز نباشد.

منبع:

۱.دستور العمل کشوری کنترل سالک

سالک

(لیشمانیوز جلدی)

(Cutaneous leishmaniasis)

گروه هدف: کارشناسان بهداشت

تدوین: دکتر محمد رضا شیرزادی

دکتر مهرنوش کیانپور

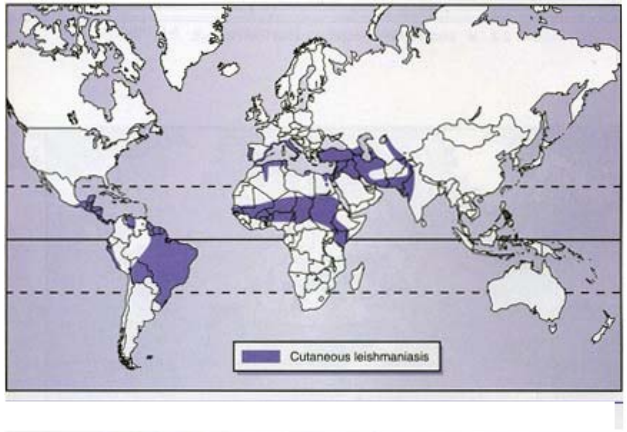
زیر نظر: دکتر محمود نبوی

تعریف بیماری سالک

سالک یا لیشمانیوز جلدی(Cutaneous leishmaniasis, CL)، یک بیماری انگلی و بومی در ایران است که به وسیله پشه خاکی منتقل شده و معمولاً به صورت زخم پوستی تظاهر می کند و ممکن است تا بیش از یک سال طول بکشد ولی محل آن بعد از بهبودی تا پایان عمر باقی می ماند و موجب اذیت و آزار بیمار می شود

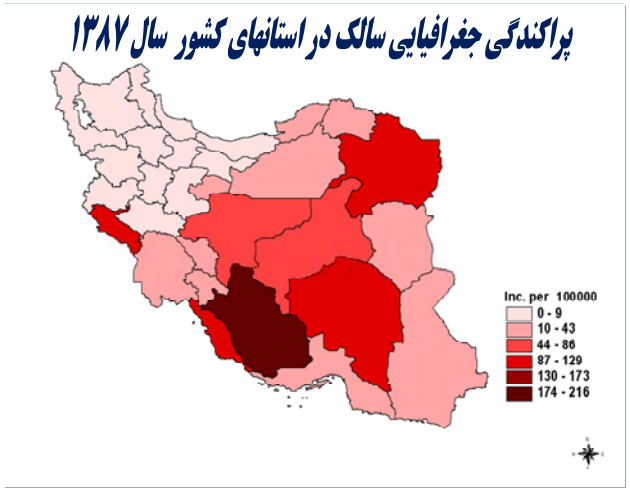
وضعیت سالک در جهان و ایران:

سالانه حدود ۲ میلیون مورد جدید بیماری سالک در سراسر جهان اتفاق می افتد

که بالغ بر ۹۰٪ آن در کشورهای افغانستان، پاکستان، ایران، عراق، سوریه، اردن، الجزایر، تونس، مراکش و عربستان سعودی مشاهده می شود.

در سال ۱۳۸۷، بالغ بر ۲۶ هزار مورد سالک در ایران ثبت و گزارش شده است. بیش از ۹۰٪ موارد بیماری در ۸۸ شهرستان کشور اتفاق افتاده است و در ۱۷ استان انتقال بیماری صورت می گیرد. . دو نوع سالک شهری و روستایی در ایران وجود دارد که بسیاری از استان ها به خصوص در مناطق روستایی سالک نوع روستایی (بیش از ۷۰٪ موارد مبتلا) و در شهرهای بزرگ و متوسط سالک نوع شهری شایع است.

عواملی که در افزایش موارد و گسترش سالک نقش دارند شامل:

- ناکافی بودن آگاهی جامعه در مورد حفاظت فردی
- ناکافی بودن اقدامات بهداشت محیط شامل جمع آوری زباله ها و نخاله های ساختمانی و نبودن سیستم فاضلاب مناسب
- نگهداری دام ها و پرندگان در مجاورت اماکن انسانی
- زندگی در شرایط بهداشتی نامناسب به خصوص در حاشیه شهرها و ساخت اماکن مسکونی در مجاورت لانه های جوندگان
- مهاجرت افراد حساس به کانون های آلوده
- عدم بیماریابی فعال به خصوص در نوع شهری
- کامل نکردن دوره درمان
- تغییرات آب و هوایی و بروز حوادث طبیعی و بلایا شامل خشکسالی، زلزله، توفان و... که موجب هجوم جوندگان

صحرایی به اماکن انسانی و ایجاد محیط مناسب جهت تکثیر ناقل بیماری می گردد.

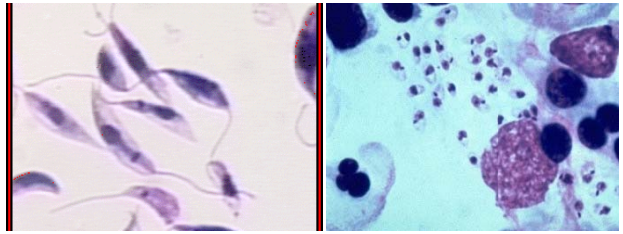
- افزایش جمعیت سگ های ولگرد به خصوص در حاشیه شهرها
- وجود ساختمان های مخروبه
- گسترش کشاورزی
- استفاده از کودهای غیر استاندارد در مراتع
- استفاده از گیاهان مناسب جهت تکثیر جوندگان صحرایی برای تثبیت شن های روان و بیابان زدایی

انواع سالک در ایران:

۱-سالک شهری، خشک

Anthroponotic Cutaneous Leishmaniasis(ACL):

به دلیل نبودن ترشحات در سالک شهری به آن نوع خشک نیز گفته می شود و عامل آن انگلی به نام لیشمانیا تروپیکا (*L.tropic*) است.

انگل بیماری توسط پشه خاکی اهلی به نام فلبوتوموس سرجنتی (*Phelebotomus sergenti*) از انسان به انسان منتقل می شود. مخزن اصلی بیماری انسان است و به همین دلیل به آن ACLگفته می شود و سگ مخزن تصادفی می باشد.

علائم بیماری: دوره کمون درسالک شهری (خشک،ACL) طولانی تر از نوع روستایی (مرطوب،ZCL) بوده و به طور معمول ۲ تا ۸ ماه می باشد. سپس در محل گزش پشه، برجستگی کوچک سرخ رنگی ظاهر می شود. پس از گذشت ۲ تا ۳ ماه ضایعه برجسته با قوامی نسبتاً سفت در می آید. کم کم در روی آن فرو رفتگی ایجاد شده و به تدریج ضایعه به صورت زخمی باز در می آید. زخم حدودی مشخص و حاشیه ای نامنظم و برجسته دارد.

موارد بیماری با توجه به دوره کمون و انتقال آن معمولاً در تمام ماه های سال به طور یکسان بروز می کند.

سالک نوع شهری در شهرهای مشهد، تهران، شیراز، کرمان، نیشابور، یزد، بم و ... وجود دارد و ممکن است در هر منطقه شهری دیگر اتفاق بیفتد.

۲-سالک روستایی، مرطوب

Zoonotic Cutaneous Leishmaniasis،(ZCL):

به دلیل وجود ترشح در ضایعه سالک روستایی به نام نوع مرطوب نیز گفته می شود و عامل آن انگلی به نام لیشمانیا ماژور(L.major) است.

انگل بیماری توسط پشه خاکی نیمه وحشی به نام فلبوتوموس پاپاتاسی (*Phelebotomus papatasi*) از برخی موش های صحرایی به انسان منتقل می شود که چهار گونه رومبومیس اپیموس، مریونس لیبیکوس، مریونس هوریانه و تاترا ایندیکا در ایران به عنوان مخازن اصلی سالک روستایی شناخته شده اند به همین دلیل به آن ZCL گفته می شود.

علائم بیماری: در سالک روستایی دوره کمون معمولاً کمتر از ۴ ماه است. ضایعه به صورت جوش ظاهر شده سپس زخمی و به سرعت بزرگ و دور آن پرخون می شود. زیر لبه زخم معمولاً برجسته و زخم، دارای ترشح است.

به دلیل آنکه فعالیت پشه خاکی در اکثر نقاط کشور از اردیبهشت ماه شروع شده و حداکثر در شهریورماه می باشد، این شکل بیماری طی ماه های آبان و آذر شایع تر است.

سالک نوع روستایی در استان های اصفهان، فارس، خوزستان، کرمان، گلستان، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، بوشهر، هرمزگان، سمنان، سیستان و بلوچستان، یزد، ایلام و... وجود دارد.

تعاریف مورد مبتلا به بیماری سالک:

مورد مشکوک :وجود پاپول یا هر نوع ضایعه پوستی منطبق با علائم بالینی به خصوص در نقاط باز بدن که بیش از ۱۴ روز طول کشیده باشد.

مورد محتمل :مورد مشکوک به همراه وجود سابقه اپیدمیولوژیک در منطقه، یا سابقه ابتلا به سالک درهمان محل و احتمال عود آن

مورد قطعی :

- دیدن انگل در اسمیر تهیه شده از ضایعه پوستی
- کشت مثبت انگل یا نتیجه مثبت آزمایشات تخصصی دیگر (مانند PCR و....) که در آزمایشگاههای تخصصی (رفرانس) انجام می شود.

محل تکثیر و زندگی پشه ناقل بیماری:

حداکثر خونخواری پشه خاکی در غروب آفتاب شروع و در طول شب ادامه دارد. پشه خاکی روزها را در جای تاریک و مرطوب به خصوص زیر تخت ها، پشت کمدها، شکاف دیوارها و گوشه دیوارها، زیر زمین، لانه های پرندگان، جوندگان و زیر تخته سنگها استراحت می کند. محل تکثیر پشه خاکی در زباله ها، نخاله های ساختمانی، کود و فضولات دام ها و مخروبه ها می باشد.

درمان:

درمان سالک به دو صورت موضعی و سیستمیک انجام می پذیرد. جهت درمان موضعی تزریق داخل ضایعه گلوکانتیم هفته ای یک بار و کرایوتراپی هر دو هفته یک بار انجام می گیرد. در صورت در دسترس نبودن هر یک، دیگری با روش ذکر شده به کار می رود که حداکثر ۱۲ هفته کاربرد دارد. درمان سیستمیک شامل تزریق عضلانی گلوکانتیم می باشد که در نوع روستایی ۲ هفته و در نوع شهری ۳ هفته می باشد. در موارد زیر باید از درمان سیستمیک استفاده شود:

- ضایعات صورت
- ۵ ضایعه یا بیشتر
- قطر ضایعه بزرگتر از ۳ سانتیمتر
- اشکال اسپیروتریکوییید(ندول های زیرجلدی)
- ضایعه روی مفصل
- موارد عود یا شکست درمان

در غیر این صورت درمان موضعی انجام خواهد شد.

پانسمان زخم: محل ضایعه ۱ الی۲ بار در روز با آب لوله کشی یا آب بهداشتی و صابون شستشو داده می شود و سپس در نوع روستایی با بتادین یا ریوانول و در نوع شهری با یک پماد آنتی بیوتیکی یا پماد اکسید روی پانسمان می شود.

در ضایعات نوع شهری بهتر است از دورکننده های حشرات نیز در اطراف پانسمان استفاده شود.

پیشگیری از انتقال و گسترش بیماری:

۱. ارتقاء آگاهی جامعه در مورد اهمیت سالک، راه های انتقال و اقدامات پیشگیری کننده با استفاده از روش های مناسب آموزشی

آموزش جامعه

۲. استفاده از پشه بند، توری و پرده با منافذ ریز و آغشته به سم دلتامترین به خصوص در هنگام غروب و در طول شب

۳. استفاده از لباس های کاملاً پوشیده با آستین های بلند و شلوار بلند به خصوص هنگام غروب و در طول شب.

۴. استفاده از صدا و سیمای استانی جهت ارتقاء آگاهی جامعه

۵. استفاده از پمادهای دورکننده حشرات به خصوص در هنگام غروب و در طول شب

۶. عدم رفت و آمد به مناطق آلوده در هنگام غروب و در طی شب

۷. جمع آوری به موقع زباله ها و نخاله های ساختمانی و امثال آن ها به مکانی با فاصله مناسب از اماکن مسکونی

۸. تخریب خانه های مخروبه و انتقال نخاله ها به مکانی با فاصله مناسب

۹. عدم نگهداری دام ها در نزدیکی مناطق مسکونی

۱۰. کنترل جمعیت جوندگان

۱۱. از بین بردن سگ های ولگرد

۱۲. بیماریابی فعال در کانون های شهری و کانون های جدیداً آلوده

۱۳. بروز ضایعه پوستی که بیش از ۱۴ روز طول کشیده باشد، مشکوک به سالک است و باید بررسی شود.

۱۴. تداوم و تکمیل دوره درمانی

۱۵. رعایت پانسمان محل زخم تا زمان بهبود به نحوی که روی زخم باز نباشد.

۱۶. پاستوریزه کردن کودها

۱۷. عدم ساخت اماکن مسکونی و مجتمع های صنعتی، سیاحتی و ورزشی در مجاورت لانه های جوندگان

منبع:

۱.دستور العمل کشوری کنترل سالک

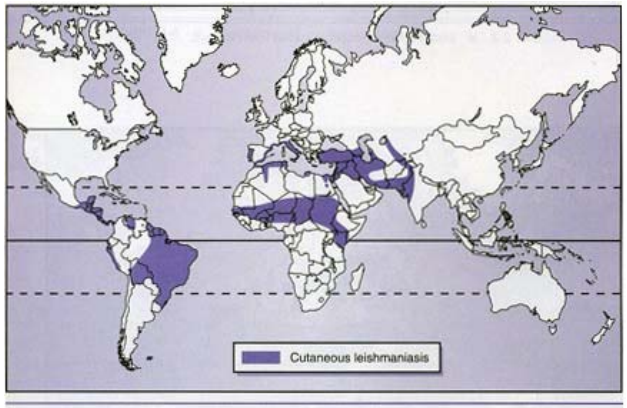
سالک

(لیشمانیوز جلدی)

(Cutaneous leishmaniasis)

گروه هدف: پزشکان

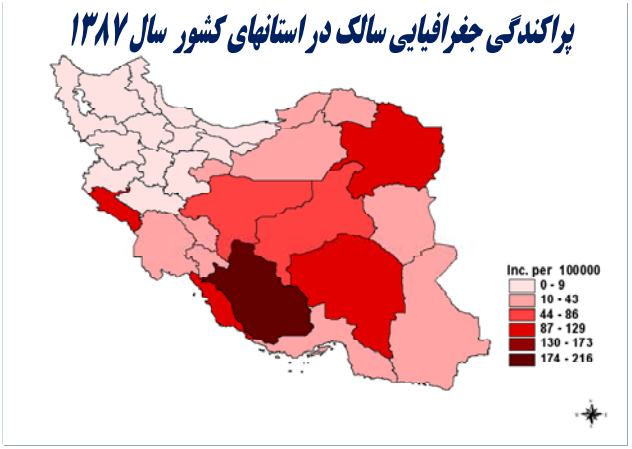
تدوین: دکتر محمد رضا شیرزادی
دکتر مهرنوش کیانپور
زیر نظر: دکتر محمود نبوی

تعریف بیماری سالک

سالک یا لیشمانیوز جلدی(Cutaneous leishmaniasis, CL)، یک بیماری انگلی و اندمیک در ایران است که به وسیله پشه خاکی منتقل شده و معمولاً به صورت زخم پوستی تظاهر می کند و ممکن است تا بیش از یک سال طول بکشد ولی محل آن بعد از بهبودی تا پایان عمر باقی می ماند و موجب اذیت و آزار بیمار می شود

وضعیت سالک در جهان و ایران:

سالانه حدود ۲ میلیون مورد جدید بیماری سالک در سراسر جهان اتفاق می افتد که بالغ بر ۹۰٪ آن در کشورهای افغانستان، پاکستان، ایران، عراق، سوریه، اردن، الجزایر، تونس، مراکش و عربستان سعودی مشاهده می شود. در سال ۱۳۸۷، بالغ بر ۲۶ هزار مورد سالک در ایران ثبت و گزارش شده است. بیش از ۹۰٪ موارد بیماری در ۸۸ شهرستان کشور اتفاق افتاده است و در ۱۷ استان انتقال بیماری صورت می گیرد. . دو نوع سالک شهری و روستایی در ایران وجود دارد که بسیاری از استان ها به خصوص در مناطق روستایی سالک نوع روستایی (بیش از ۷۰٪ موارد مبتلا) و در شهرهای بزرگ و متوسط سالک نوع شهری شایع است.

عواملی که در افزایش موارد و گسترش سالک نقش دارند شامل:

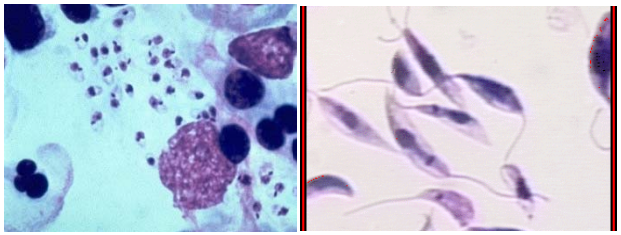
- ناکافی بودن آگاهی جامعه در مورد حفاظت فردی
- ناکافی بودن اقدامات بهداشت محیط شامل جمع آوری زباله ها و نخاله های ساختمانی و نبودن سیستم فاضلاب مناسب
- نگهداری دام ها و پرندگان در مجاورت اماکن انسانی
- زندگی در شرایط بهداشتی نامناسب به خصوص در حاشیه شهرها و ساخت اماکن مسکونی در مجاورت لانه های جوندگان
- مهاجرت افراد حساس به کانون های آلوده
- عدم بیماریابی فعال به خصوص در نوع شهری
- کامل نکردن دوره درمان
- تغییرات آب و هوایی و بروز حوادث طبیعی و بلایا شامل خشکسالی، زلزله، توفان و... که موجب هجوم جوندگان صحرایی به اماکن انسانی و ایجاد محیط مناسب جهت تکثیر ناقل بیماری می گردد.
- افزایش جمعیت سگ های ولگرد به خصوص در حاشیه شهرها
- وجود ساختمان های مخروبه
- گسترش کشاورزی
- استفاده از کودهای غیر استاندارد در مراتع
- استفاده از گیاهان مناسب جهت تکثیر جوندگان صحرایی برای تثبیت شن های روان و بیابان زدایی

انواع سالک در ایران:

۱-سالک شهری، خشک

Anthroponotic Cutaneous Leishmaniasis(ACL):

به دلیل نبودن ترشحات در سالک شهری به آن نوع خشک نیز گفته می شود و عامل آن انگلی به نام لیشمانیا تروپیکا (*L.tropic*) است.

انگل بیماری توسط پشه خاکی اهلی به نام فلبوتوموس سرجنتی (*Phelebotomus sergenti*) از انسان به انسان منتقل می شود. مخزن اصلی بیماری انسان است و به همین دلیل به آن ACLگفته می شود و سگ مخزن تصادفی می باشد.

علائم بیماری: دوره کمون درسالک شهری (خشک،ACL) طولانی تر از نوع روستایی (مرطوب،ZCL) بوده و به طور معمول ۲ تا ۸ ماه می باشد. سپس در محل گزش پشه، برجستگی کوچک سرخ رنگی ظاهر می شود. پس از گذشت ۲ تا ۳ ماه ضایعه برجسته با قوامی نسبتاً سفت در می آید. کم کم در روی آن فرو رفتگی ایجاد شده و به تدریج ضایعه به صورت زخمی باز در می آید. زخم حدودی مشخص و حاشیه ای نامنظم و برجسته دارد.

موارد بیماری با توجه به دوره کمون و انتقال آن معمولاً در تمام ماه های سال به طور یکسان بروز می کند.

سالک نوع شهری در شهرهای مشهد، تهران، شیراز، کرمان، نیشابور، یزد، بم و ... وجود دارد و ممکن است در هر منطقه شهری دیگر اتفاق بیفتد.

۲-سالک روستایی، مرطوب،

Zoonotic Cutaneous Leishmaniasis (ZCL):

به دلیل وجود ترشح در ضایعه سالک روستایی به نام نوع مرطوب نیز گفته می شود و عامل آن انگلی به نام لیشمانیا ماژور(L.major) است.

انگل بیماری توسط پشه خاکی نیمه وحشی به نام فلبوتوموس پاپاتاسی (*Phelebotomus papatasi*)از برخی موش های صحرایی به انسان منتقل می شود که چهار گونه رومبومیس اپیموس، مریونس لیبیکوس، مریونس هوریانه و تاترا ایندیکا در ایران به عنوان مخازن اصلی سالک روستایی شناخته شده اند به همین دلیل به آن ZCL گفته می شود.

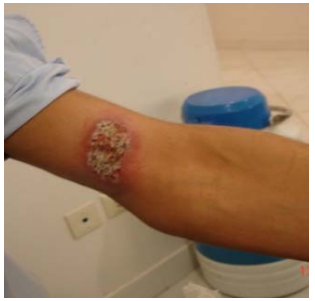
علائم بیماری: در سالک روستایی دوره کمون معمولاً کمتر از ۴ ماه است. ضایعه به صورت جوش ظاهر شده سپس زخمی و به سرعت بزرگ و دور آن پرخون می شود. زیر لبه زخم معمولاً برجسته و زخم، دارای ترشح است.

به دلیل آنکه فعالیت پشه خاکی در اکثر نقاط کشور از اردیبهشت ماه شروع شده و حداکثر در شهریورماه می باشد، این شکل بیماری طی ماه های آبان و آذر شایع تر است.

سالک نوع روستایی در استان های اصفهان، فارس، خوزستان، کرمان، گلستان، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، بوشهر،

هرمزگان، سمنان، سیستان و بلوچستان، یزد، ایلام و... وجود دارد.

تعاریف مورد مبتلا به بیماری سالک:

مورد مشکوک :

وجود پاپول یا هر نوع ضایعه پوستی منطبق با علائم بالینی به خصوص در نقاط باز بدن که بیش از ۱۴ روز طول کشیده باشد.

مورد محتمل :

مورد مشکوک به همراه وجود سابقه اپیدمیولوژیک در منطقه، یا سابقه ابتلا به سالک درهمان محل و احتمال عود آن

مورد قطعی :

- دیدن انگل در اسمیر تهیه شده از ضایعه پوستی
- کشت مثبت انگل یا نتیجه مثبت آزمایشات تخصصی دیگر (مانند PCR و....) که در آزمایشگاههای تخصصی (رفرانس) انجام می شود.

محل تکثیر و زندگی پشه ناقل بیماری:

حداکثر خونخواری پشه خاکی در غروب آفتاب شروع و در طول شب ادامه دارد. پشه خاکی روزها را در جای تاریک و مرطوب به خصوص زیر تخت ها، پشت کمدها، شکاف دیوارها و گوشه دیوارها، زیر زمین، لانه های پرندگان، جوندگان و زیر تخته سنگها استراحت می کند. محل تکثیر پشه خاکی در زباله ها، نخاله های ساختمانی، کود و فضولات دام ها و مخروبه ها می باشد

درمان:

درمان سالک به دو صورت موضعی و سیستمیک انجام می پذیرد. جهت درمان موضعی تزریق داخل ضایعه گلوکانتیم هفته ای یک بار و کرایوتراپی هر دو هفته یک بار انجام می گیرد. در صورت در دسترس نبودن هر یک، دیگری با روش ذکر شده به کار می رود که حداکثر ۱۲ هفته کاربرد دارد. درمان سیستمیک شامل تزریق عضلانی گلوکانتیم می باشد که در نوع روستایی ۲ هفته و در نوع شهری ۳ هفته می باشد. در موارد زیر باید از درمان سیستمیک استفاده شود:

- ضایعات صورت
- ۵ ضایعه یا بیشتر
- قطر ضایعه بزرگتر از ۳ سانتیمتر
- اشکال اسپیروتریکوییید(ندول های زیرجلدی)
- ضایعه روی مفصل
- موارد عود یا شکست درمان

در غیر این صورت درمان موضعی انجام خواهد شد.

پانسمان زخم: محل ضایعه ۱ الی۲ بار در روز با آب لوله کشی یا آب بهداشتی و صابون شستشو داده می شود و سپس در نوع روستایی با بتادین یا ریوانول و در نوع شهری با یک پماد آنتی بیوتیکی یا پماد اکسید روی پانسمان می شود.

در ضایعات نوع شهری بهتر است از دورکننده های حشرات نیز در اطراف پانسمان استفاده شود.

پیشگیری از انتقال و گسترش بیماری:

۱. ارتقاء آگاهی جامعه در مورد اهمیت سالک، راه های انتقال و اقدامات پیشگیری کننده با استفاده از روش های مناسب آموزشی

۲. استفاده از پشه بند، توری و پرده با منافذ ریز و آغشته به سم دلتامترین به خصوص در هنگام غروب و در طول شب

۳. استفاده از لباس های کاملاً پوشیده با آستین های بلند و شلوار بلند به خصوص هنگام غروب و در طول شب.

۴. استفاده از صدا و سیمای استانی جهت ارتقاء آگاهی جامعه

۵. استفاده از پمادهای دورکننده حشرات به خصوص در هنگام غروب و در طول شب

۶. عدم رفت و آمد به مناطق آلوده در هنگام غروب و در طی شب

۷. جمع آوری به موقع زباله ها و نخاله های ساختمانی و امثال آن ها به مکانی با فاصله مناسب از اماکن مسکونی

۸. تخریب خانه های مخروبه و انتقال نخاله ها به مکانی با فاصله مناسب

۹. عدم نگهداری دام ها در نزدیکی مناطق مسکونی

۱۰. کنترل جمعیت جوندگان

۱۱. از بین بردن سگ های ولگرد

۱۲. بیماریابی فعال در کانون های شهری و کانون های جدیداً آلوده

۱۳. بروز ضایعه پوستی که بیش از ۱۴ روز طول کشیده باشد، مشکوک به سالک است و باید بررسی شود.

۱۴. تداوم و تکمیل دوره درمانی

۱۵. رعایت پانسمان محل زخم تا زمان بهبود به نحوی که روی زخم باز نباشد.

۱۶. پاستوریزه کردن کودها

۱۷. عدم ساخت اماکن مسکونی و مجتمع های صنعتی، سیاحتی و ورزشی در مجاورت لانه های جوندگان

منبع:

۱.دستور العمل کشوری کنترل سالک